

บทที่ 2

ระเบียบวิธีในการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อศึกษาสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อภาวะโภชนาการของเด็กก่อนวัยเรียน ในชุมชนแออัด ย่านท่าเรือคลองเตย

วัตถุประสงค์เฉพาะ

- ก) วัตถุประสงค์ภาวะโภชนาการ เด็กก่อนวัยเรียนในชุมชนแออัดย่านท่าเรือคลองเตย
- ข) ศึกษาปัจจัยทางสังคม-วัฒนธรรม ทั้งนี้รวมไปถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีผลโดยตรง และโดยอ้อมต่อภาวะโภชนาการของเด็กก่อนวัยเรียน
- ค) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสาเหตุปัจจัยต่าง ๆ ต่อภาวะโภชนาการของเด็กก่อนวัยเรียน

2. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านต่าง ๆ อันได้แก่ ปัจจัยทางสังคม-วัฒนธรรม รวมตลอดถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ สภาพของ เด็ก สภาพสิ่งแวดล้อม และปัจจัยทางเทคโนโลยีอาหารของครัวเรือน น่าจะมี ความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการของเด็กก่อนวัยเรียน

3. ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

ก) ปัจจัยด้านชีวภาพ

- อายุ/เพศของเด็ก
- ภาวะความเจ็บป่วยของเด็ก
- ลักษณะชีวภาพของเด็ก (พิจารณาจากภาวะความเจ็บป่วยของเด็ก โรคประจำตัว

และความสมบูรณ์แข็งแรงของเด็ก)

ข) ปัจจัยด้านกายภาพ

- ระยะเวลาในการเดินไปซื้ออาหารมาปรุงเอง และอาหารสำเร็จ (นับเฉพาะ
ขาไป) /รวมทั้งจำนวนครั้ง ในสัปดาห์
- สิ่งแวดล้อมที่จะมีผลต่อสุขภาพอนามัย เช่น แหล่งน้ำคร่ำหรือแหล่งน้ำเพาะพันธุ์
ยุง การถ่ายเทอากาศภายในบ้าน ความสะอาดของบ้านเรือน
- ระยะทางของร้านขายขนมแก่เด็ก
- ระยะทางของสถานพยาบาลรักษาเมื่อเด็กเจ็บป่วยที่นิยมไป
- ลักษณะกายภาพโดยมวลรวม (พิจารณาจากแหล่งน้ำคร่ำ การถ่ายเทอากาศ
และความสะอาดในบ้าน)

ค) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

- รายได้ของครอบครัวต่อเดือน
- รายจ่ายค่ากับข้าวเฉลี่ย/คน/วัน (รวมทั้งข้าวด้วย)
- ความสามารถนำเนื้อสัตว์ต่าง ๆ นม ไข่ ถั่วประเภทต่าง ๆ /ข้าว และ
อาหารพวกแป้ง ไขมัน และน้ำมันจากพืชและสัตว์ มาให้ลูกรับประทานใน 1 สัปดาห์
- ภาวะปัญหาการเงินในการซื้ออาหารเด็ก
- ภาวะเศรษฐกิจ โดยมวลรวม (พิจารณาจากทั้ง 4 ประการดังกล่าว)

ง) ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม

- ระดับการศึกษาของมารดา
- ระดับการได้รับความรู้เสริม เกี่ยวกับการโภชนาการของมารดา/บี
- ลักษณะอาชีพของมารดา (ในบ้าน/นอกร้าน)
- ความเข้าใจด้านโภชนาการของมารดา (เกี่ยวกับอาหารเสริม อาหารหลัก
5 หมู่ และการให้นมบุตร)
- จำนวนข้อห้ามเกี่ยวกับการกินอาหาร
- ขนาดครอบครัว
- การให้ความสำคัญในการเลือกซื้ออาหารที่มีคุณค่าแก่เด็ก
- การให้ความสำคัญในการซื้ออาหารมาปรุงเองในครอบครัว (อาหารสด)
- อายุของมารดา
- สถานภาพสมรสของมารดา

- ระดับของการกินอาหารพร้อมเพรียงกันในครอบครัว
- ความนิยมให้เงินเด็กไปซื้ออาหารหรือขนมรับประทานนอกบ้าน (รวมถึงการซื้อ

• ให้เด็ก)

- การแบ่งงานกันทำระหว่างสมาชิกในครอบครัว
- รูปแบบของครอบครัว (ครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวขยาย และแบบอื่น ๆ (ถ้ามี)

ทั้งนี้อาศัยการพิจารณาองค์ประกอบสมาชิก ทรัพย์สินและอำนาจในการตัดสินใจในครอบครัว)

- ระดับความสนใจรักใคร่ที่มีต่อเด็กในประจำวัน (พิจารณาจากการดูแลความสะอาดเด็ก การดูแลโดยแม่เด็ก การให้ความเอาใจใส่เด็กโดยทั่วไป)

- ระยะเวลาการให้นมเด็ก ระยะให้นมบุตรและแรกเกิด (นมแม่)
- การไม่นิยมรับประทานอาหารอย่างใดอย่างหนึ่งของคนในครอบครัว
- เด็กได้รับภูมิคุ้มกัน ครบหรือไม่ (คอตีบ บาดทะยัก ไอกรน โปлио)
- การทำคลอดหมอเถื่อน หรือโรงพยาบาล
- จำนวนมือของการให้อาหารเด็ก
- ผู้ดูแลเวลาเด็กกินอาหาร
- การเตรียมอาหารเป็นพิเศษให้เด็ก

สุขภาพดีในครัวเรือนโดยพิจารณาจาก :

- การใช้สถานที่รักษาพยาบาล เมื่อเด็กเจ็บป่วย (รักษาสถานพยาบาล หรือซื้อ

ยากินเอง)

- บิดามารดามีการคุมกำเนิดหรือไม่
- ความสะอาดของน้ำดื่มใช้ในครอบครัว
- การทำความสะอาดภาชนะใส่อาหารก่อนการกินและประเภทของภาชนะ
- การกางมุ้งนอน
- ส้วมที่ไร้
- การกำจัดขยะมูลฝอยของบ้าน

จ) ปัจจัยทางเทคโนโลยีการอาหาร

- การใช้ประเภทของเตาในการปรุงอาหาร
- การเก็บถนอมอาหาร
- การใช้อาหารเสริมทดแทนแก่เด็ก

- ภาพรวมของการประกอบและการเตรียมอาหาร (พิจารณาจากความสะดวกในการปรุง การใช้ผงชูรส การบริโภคเนื้อกึ่งสุกกึ่งดิบ การบาดเจ็บของอาหาร)

ตัวแปรตาม

ได้แก่ภาวะโภชนาการของเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งในที่นี้คือ เด็กอายุ 0-5 ปี วัดโดยใช้ อายุเทียบน้ำหนักตามกราฟมาตรฐานของกองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ที่ใช้ อยู่ชุดล่าสุด (2530) ใช้เครื่องชั่งประเภทสปริงแขวนและประเภทยืนในการชั่งน้ำหนักเด็ก ซึ่ง เครื่องชั่งได้เทียบสเกลมาตรฐานก่อนนำไปชั่งน้ำหนักเด็กทุกครั้ง

4. การวัดตัวแปร

ในการวัดตัวแปร ผู้ศึกษาจำแนกรายละเอียดในตารางดังต่อไปนี้ :-

ตารางแสดงรายละเอียดการวัดตัวแปร

ตัวแปร	การวัด
<u>ตัวแปรตาม</u>	
- ภาวะโภชนาการของเด็ก	ปกติ ขาดอาหารระดับ 1 ขาดอาหารระดับ 2 ขาดอาหารระดับ 3 1 = ปกติ 2 = ขาดอาหาร (ขาดอาหารระดับ 1, 2 และ 3)
<u>ตัวแปรอิสระ</u>	
- อายุเด็ก	1 = 0-12 เดือน 2 = >12-24 เดือน 3 = >24-60 เดือน
- เพศของเด็ก	1 = ชาย 2 = หญิง
- ภาวะความเจ็บป่วยของเด็ก	1 = < 1 ครั้ง/เดือน 2 = ≥ 1 ครั้ง/เดือน

ตารางแสดงรายละเอียดการวัดตัวแปร (ต่อ)

ตัวแปร	การวัด
- ลักษณะชีวภาพ	1 = ดี = ความเจ็บป่วย < 1 ครั้ง/เดือน ไม่มีโรคประจำตัว และเด็กมีความ แข็งแรงในระดับมาก 2 = ไม่ดี = ขาดองค์ประกอบ ≥ 1 ตัว จากที่กล่าวใน CODE 1
- ระยะเวลาในการไปซื้ออาหารสดมาปรุงเอง (นับเฉพาะการเดินไปไม่นับขากลับ)	1 = ≤ 5 นาที 2 = > 5 นาที
- ระยะเวลาในการไปซื้ออาหารสำเร็จ (นับเฉพาะการเดินไปไม่นับขากลับ)	1 = > 5 นาที 2 = ≤ 5 นาที
- จำนวนครั้งในการซื้ออาหารสด/สัปดาห์	1 = ≥ 5 ครั้ง 2 = < 5 ครั้ง
- จำนวนครั้งในการซื้ออาหารสำเร็จ/สัปดาห์	1 = < 5 ครั้ง 2 = ≥ 5 ครั้ง
- แหล่งน้ำคร่ำ	1 = ไม่มีในระดับกลาง - ไม่มี 2 = มีมาก
- การถ่าย เทของอากาศ	1 = ถ่ายเทปานกลาง - ดีมาก 2 = ถ่ายเทน้อย - ไม่มี
- ความสะอาดของบ้านเรือน	1 = ปานกลาง - สะอาด 2 = สกปรก
- ลักษณะกายภาพโดยมวลรวม	1 = ดี = พิจารณาจากแหล่งน้ำคร่ำ, การถ่ายเทอากาศและความสะอาด บ้านเรือน ต้องได้ CODE 1 ≥ 2 ตัว 2 = ไม่ดี = พิจารณาจากลักษณะเดียวกัน และต้องได้ CODE 1 < 2 ตัว
- ระยะทางของร้านขายนมแก่เด็ก	1 ≥ 30 เมตร 2 < 30 เมตร

ตารางแสดงรายละเอียดการวัดตัวแปร (ต่อ)

ตัวแปร	การวัด
- ระยะทางของสถานพยาบาล เด็กที่นิยมไป	1 < 500 เมตร
	2 \geq 500 เมตร
- รายได้ของครอบครัว	1 > 2,500 บาท/เดือน
	2 \leq 2,500 บาท/เดือน
- รายจ่ายค่ากับข้าวและข้าว เฉลี่ย/คน/วัน	1 \geq 11 บาท/คน/วัน
	2 < 11 บาท/คน/วัน
- ความสามารถนำอาหารมาให้เด็กในสัปดาห์	1 = มาก = พิจารณาจากสามารถนำอาหารหมูโปรตีนมาให้ลูกกินได้ทุกวัน รวมทั้งหมูไขมัน และคาร์โบไฮเดรตด้วย
	2 = น้อย = พิจารณาจากลักษณะเดียวกัน และไม่สามารถนำอาหารมาให้ลูกทุกวัน \geq 1 ประเภทขึ้นไป
- ภาวะปัญหาการเงินในการซื้ออาหาร เด็ก	1 = ไม่มี
	2 = มี
- ภาวะเศรษฐกิจโดยมวลรวม	1 = ดี = พิจารณาจากรายได้ครอบครัว/เดือน \geq 2,500 บาท, รายจ่ายค่าข้าวและกับข้าว/คน/วัน \geq 11 บาท สามารถนำอาหารหมูโปรตีนมาให้ลูกกินทุกวัน, สามารถนำอาหารหมูไขมันมาให้ลูกกินได้ทุกวัน, สามารถนำอาหารหมูคาร์โบไฮเดรตมาให้ลูกกินทุกวัน และไม่มีภาวะปัญหาการเงินซื้ออาหารให้เด็ก จะต้องมิลักษณะดังกล่าวข้างต้น \geq 5 ประการ
	2 = ไม่ดี = พิจารณาจากลักษณะเดียวกัน และมีลักษณะดังกล่าว < 5 ประการ
- ระดับการศึกษาของแม่ เด็ก	1 = \geq ประถม 4
	2 = ต่ำกว่าประถม 4 - ไม่ได้เรียน

ตารางแสดงรายละเอียดการวัดตัวแปร (ต่อ)

ตัวแปร	การวัด
- ระดับการได้รับความรู้เสริมเกี่ยวกับทางโภชนาการของแม่เด็ก/ปี	1 = \geq 6 ครั้ง/ปี 2 = $<$ 6 ครั้ง/ปี
- ลักษณะอาชีพของแม่เด็ก	1 = อาชีพทำอยู่ในบ้าน 2 = อาชีพออกไปทำนอกบ้าน
- ความเข้าใจด้านโภชนาการของแม่เด็ก	1 = ดี = ตอบถูก \geq 5 ข้อจากคำถาม 7 ข้อ 2 = ไม่ดี = ตอบถูก $<$ 5 ข้อจากคำถาม 7 ข้อ
- จำนวนข้อห้ามเกี่ยวกับการกินอาหาร	1 = \leq 4 ประเภท 2 = $>$ 4 ประเภท
- ขนาดของครอบครัว (เฉพาะพ่อ แม่ ลูก)	1 = \leq 4 คน 2 = $>$ 4 คน
- การให้ความสำคัญในการเลือกอาหารที่มีคุณค่า	1 = เลือกทุกครั้ง 2 = เลือกบางครั้ง/ไม่สนใจ เลย
- การให้ความสำคัญในการซื้ออาหารสดมาปรุงเอง	1 = ให้ความสำคัญ 2 = ไม่ให้ความสำคัญ
- อายุของแม่เด็ก	1 = $>$ 25 ปี 2 = 20-25 ปี 3 = $<$ 20 ปี
- สถานภาพสมรสของแม่เด็ก	1 = สมรส 2 = หย่า/หม้าย/แยกกันอยู่
- ระดับการกินอาหารพร้อมเพรียงกัน	1 = กินพร้อมกัน 2 = ต่างคนต่างกิน
- การใช้จ่ายเงินค่าขนมเด็ก/วัน	1 = \leq 5 บาท/วัน 2 = $>$ 5 บาท/วัน

ตารางแสดงรายละเอียดการวัดตัวแปร (ต่อ)

ตัวแปร	การวัด
- การแบ่งงานในครอบครัว	1 = แม่เด็กดูแลเด็ก 2 = แม่เด็กไม่ได้ดูแล
- รูปแบบของครอบครัว	1 = ครอบครัวเดี่ยว 2 = ครอบครัวขยาย (พิจารณาจากมีสมาชิกครอบครัวคือ พ่อ+แม่+ลูก เป็นพื้นฐาน, มีทรัพย์สิน และมีอำนาจตัดสินใจ)
- ความสนใจเด็ก	1 = สนใจ = พิจารณาจากมีการดูแลอาบน้ำเด็กทุกวัน, แม่เด็กเป็นผู้เลี้ยงดูเด็กเอง และพ่อแม่เด็กให้ความสนใจเด็กสม่ำเสมอ ต้องครบทุกองค์ประกอบข้างต้น 2 = ขาดความสนใจ = พิจารณาในลักษณะเดียวกัน และขาดองค์ประกอบ ≥ 1 ตัว
- ระยะเวลาให้นมแม่แก่เด็ก	1 \Rightarrow 6 เดือน 2 \Rightarrow < 6 เดือน หรือไม่ได้รับเลย
- การไม่นิยมรับประทานอาหารประเภทใดประเภทหนึ่งของสมาชิกในครอบครัว	1 = ไม่มี 2 = มี (≥ 1 ชนิดขึ้นไป)
- การรับภูมิคุ้มกันโรค	1 = ไปตามนัดทุกครั้ง 2 = ไม่ไปตามนัด หรือรับวัคซีนไม่ครบทุกครั้ง
- สถานที่คลอด	1 = โรงพยาบาล 2 = ที่อื่น ๆ
- จำนวนมือในการให้อาหารเด็ก	1 \Rightarrow 3 มือ/วัน 2 \Rightarrow < 3 มือ/วัน
- ผู้ดูแลอาหารเด็ก	1 = แม่เด็ก 2 = ไม่ใช่แม่เด็ก

ตารางแสดงรายละเอียดการวัดตัวแปร (ต่อ)

ตัวแปร	การวัด
- การเตรียมอาหารให้เด็ก	1 = มาก ≥ 1 ครั้ง/วัน 2 = มีน้อย/ไม่มี
- สุขปฏิบัติในครัวเรือน	1 = ดี = พิจารณาจากสถานที่พาเด็กไปรับการรักษากรณีป่วยต้องเป็นโรงพยาบาล-สถานอนามัย-คลินิก, มีการคุมกำเนิด, ใช้น้ำดื่มที่สะอาด, ภาชนะใส่อาหารเป็นกระเบื้อง, มีการล้างจานหรือทำความสะอาดทุกครั้งก่อนใช้, มีการกางมุ้งทุกวันหรือบ้านมีมุ้งลวด, ใช้ส้วมซึมและทำความสะอาดทุกวัน, ทิ้งขยะใส่ภาชนะที่จัดไว้จากองค์ประกอบข้างต้น ต้องมี > 5 องค์ประกอบ 2 = ไม่ดี = พิจารณาจากลักษณะเดียวกัน และมีองค์ประกอบ ≤ 5 องค์ประกอบ
- ประเภทของเตาในการประกอบอาหาร	1 = เตาแก๊ส 2 = เตาฟืน/ถ่าน
- การเก็บถนอมอาหาร	1 = มีการถนอมอาหาร 2 = ไม่มีการถนอมอาหาร
- การให้อาหารเสริมแก่เด็ก	1 = มาก ≥ 4 ครั้ง/เดือน 2 = < 4 ครั้ง/เดือน
- ภาพรวมของการประกอบและเตรียมอาหาร	1 = ดี = พิจารณาจากมีการล้างผัก/เนื้อ 3 ครั้งขึ้นไปก่อนปรุงอาหาร, ไม่มีการใช้ผงชูรสในการปรุงอาหาร, มีการบริโภคเนื้อกึ่งสุกกึ่งดิบ ≤ 1 ครั้ง/เดือน, การซื้ออาหารสำเร็จพบการบาดเจ็บ ≤ 2 ครั้ง/ปี จากองค์ประกอบข้างต้นต้องมี ≥ 3 องค์ประกอบ 2 = ไม่ดี = พิจารณาจากลักษณะเดียวกัน ต้องมีองค์ประกอบ < 3 องค์ประกอบ

5. การสุ่มตัวอย่างและการเก็บข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ จะศึกษาครัวเรือนที่อยู่ในชุมชนแออัดย่านท่าเรือคลองเตย โดยอาศัย การสุ่มตัวอย่างครัวเรือนที่มีเด็กก่อนวัยเรียน ในการสุ่มตัวอย่างจะสุ่มใน เขตที่ครัวเรือนตัวอย่าง ตั้งอยู่ให้ครอบคลุมบริเวณชุมชนแออัดย่านท่าเรือคลองเตยให้มากที่สุด โดยสุ่มตัวอย่างจาก 16 เขต พื้นที่ที่ติดต่อกัน และเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของชุมชนแออัดย่านท่าเรือคลองเตย ใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องด้วยการเก็บข้อมูล เจาะจงเฉพาะครัวเรือนที่มีเด็กก่อนวัยเรียน (0-5 ปี) เท่านั้น นอกจากนั้นยังต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูลทั้งในด้านเวลาและข้อมูล ด้วยประการหนึ่ง ผู้ศึกษาจึงใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด ทั้งนี้ โดยเก็บข้อมูลจากแม่เด็กทั้งสิ้น 75 ครัวเรือน ขณะเดียวกันได้ทำกรณีศึกษา (Case Study) เพิ่มเติมซึ่งเป็นครัวเรือนที่มีเด็กก่อนวัยเรียนมีภาวะขาดสารอาหาร อย่างไรก็ตามเนื่องด้วยแม่บ้าน บางรายต้องโยกย้ายกลับต่างจังหวัด หรือเปลี่ยนบ้าน เข้าในชุมชนแออัดตลอดจนในการเก็บข้อมูล กรณีศึกษา จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในด้านข้อมูลและเวลามากเป็นพิเศษ จึงทำให้มีข้อจำกัด ในการเก็บข้อมูลกรณีศึกษาดังกล่าว อีกทั้งตัวอย่างจากกรณีศึกษา (Case Study) นี้นำมาเพื่อ ประกอบการอธิบายข้อมูลในเชิงปริมาณ เพื่อให้เข้าใจกระบวนการหรือมองเห็นภาพของข้อมูลให้ ชัดเจนขึ้นเท่านั้น ผู้ศึกษาจึงอาศัยกรณีศึกษาเพียง 4 ราย และการเลือกจะแบ่งออกตามกลุ่ม อายุเด็ก เพื่อให้ครอบคลุมช่วงอายุของเด็ก โดยครัวเรือนที่เด็กขาดอาหารอายุเด็ก 0-1 ปี จำนวน 1 ราย (บริเวณล๊อค 12), อายุเด็ก 1-2 ปี จำนวน 2 ราย (บริเวณล๊อค 8 /หมู่บ้านพัฒนา ชุมชนใหม่) และอายุ 2-5 ปี จำนวน 1 ราย (ชุมชน 70 ไร่)

ในการสุ่มตัวอย่างข้อมูลเชิงปริมาณเนื่องด้วยอาศัยการสุ่มให้ครอบคลุมพื้นที่และ เป็นการสุ่มแบบเจาะจง ครัวเรือนตัวอย่างจึงกระจายโดยรอบและแต่ละพื้นที่มีสัดส่วนมาก/น้อยไม่เท่ากัน ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่มูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมในการให้คำปรึกษาและแนะนำ การเลือกตัวอย่าง ซึ่งทำให้ได้ตัวอย่างที่ให้ข้อมูลได้ถูกต้องกับความเป็นจริงและข้อมูลมีความสมบูรณ์ เป็นตัวแทนของประชากรในชุมชนได้เป็นอย่างดี (ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลคือช่วง เดือน กรกฎาคม-ตุลาคม 2530)

ตัวอย่างและพื้นที่ที่สุ่มตัวอย่างมีดังนี้

(พื้นที่)	(จำนวน)	(ร้อยละ (n =75))
ล๊อคที่ 1	10	13.3
ล๊อคที่ 2	6	8.0
ล๊อคที่ 3	5	6.7
ล๊อคที่ 4	6	8.0
ล๊อคที่ 5	4	5.3
ล๊อคที่ 6	8	10.7
ล๊อคที่ 7	2	2.7
ล๊อคที่ 8	1	1.3
ล๊อคที่ 9	2	2.7
ล๊อคที่ 10	1	1.3
ล๊อคที่ 11	3	4.0
ล๊อคที่ 12	4	5.3
ชุมชน 70 ไร่	7	9.3
หมู่บ้านพัฒนาชุมชนใหม่	14	18.7
ชุมชนหัวโค้ง	1	1.3
ชุมชนร่มเกล้า	1	1.3

ในการเก็บข้อมูลจะอาศัยเก็บโดยแบบสอบถาม (Questionnaires), แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) นอกจากนี้ จัดทำกรณีศึกษาโดยอาศัยการพูดคุยและจดบันทึก (Field note) รวมทั้งการสังเกต (Observation)

6. ขอบเขตในการวิจัย

การศึกษาจะศึกษาเฉพาะครัวเรือนที่มีเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชนแออัดย่านท่าเรือคลองเตย โดยจะศึกษาถึงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะโภชนาการของเด็ก

วัดภาวะโภชนาการของเด็ก และท้ายสุดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุปัจจัยกับภาวะโภชนาการของเด็กดังกล่าว

7. สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลประกอบด้วย ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงปริมาณ

ในขั้นแรกจะใช้อธิบายเชิงพรรณนา (Descriptive) ในลักษณะของปัจจัยต่าง ๆ ณะเดียวกันในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม จะใช้ตัวแปรอิสระจากปัจจัยทั้ง 5 ประเภท เพื่อการวิเคราะห์ด้วยสถิติร้อยละ/ไค-สแควร์ (Chi-Square) / ยูเลคว (Yule's Q) /แกมมา (Gamma) ทั้งนี้อาศัยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSSx ช่วยในการคำนวณ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview Guide) จากแบบสอบถาม (Questionnaires) ในบางส่วน จากการสอบถามและสังเกตตัวอย่างและในการทำกรณีศึกษา ทั้งนี้ข้อมูลในเชิงคุณภาพนี้เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณดังกล่าวข้างต้น

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ก) ก่อให้เกิดความเข้าใจถึงภาวะโภชนาการของเด็กและสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเด็กซึ่งเป็นวัยเด็กที่ล่อแหลมต่อภาวะการขาดอาหาร และความเจ็บป่วย ทั้งนี้จะสามารถนำไปสู่แนวทางปรับปรุงแก้ไข กรณีชุมชนแออัดย่านท่าเรือคลองเตยและชุมชนแออัดแห่งอื่น ๆ ต่อไป

ข) เป็นการศึกษาที่ส่งประโยชน์ถึงข้อมูลที่เอื้ออำนวยต่อหน่วยงานปฏิบัติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแม่และเด็ก ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโภชนาการในชุมชนแออัดย่านท่าเรือคลองเตยและในพื้นที่อื่น ๆ ที่สามารถใช้การศึกษานี้เป็นแนวทางศึกษาให้ละเอียดและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นต่อไป

9. คำนิยามศัพท์

ภาวะโภชนาการ (Nutritional Status) คือภาวะที่คนบริโภคอาหาร เข้าไปแล้วเกิดการย่อย ดูดซึมและนำไปใช้ในร่างกายเพื่อทำให้ร่างกายเติบโตและมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์

สารอาหาร (Nutrients) คือ ส่วนประกอบต่าง ๆ ของอาหาร ซึ่งได้แก่โปรตีน พลังงาน วิตามินและแร่ธาตุต่าง ๆ

อาหาร 5 หมู่ คือ หมู่หนึ่งได้แก่ เนื้อ นม ไข่ และถั่วต่าง ๆ หมู่สองได้แก่ข้าว และอาหารพวกแป้ง หมู่สามได้แก่ ผักต่าง ๆ หมู่สี่ ได้แก่ ผลไม้และ หมู่ห้า ได้แก่ อาหารพวกไขมัน และน้ำมันที่ได้จากพืชและสัตว์

ภาวะทุพโภชนาการ (Malnutrition) หมายถึงภาวะที่ร่างกายได้รับสารอาหารไม่เพียงพอสำหรับการเจริญเติบโต หรือได้รับสารอาหารไม่สมส่วนซึ่งอาจจะเป็นการขาดสารอาหารอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือได้รับสารอาหารบางอย่างเกินความต้องการของร่างกาย ทำให้การเจริญเติบโตและพัฒนาการของร่างกายผิดปกติไป แต่การศึกษานี้จะหมายถึงภาวะที่ร่างกายได้รับสารอาหารไม่เพียงพอเท่านั้น

ภาวะทุพโภชนาการแบ่งแยกระดับความรุนแรงออกเป็น 3 ระดับ คือ:-

ระดับ 1 เป็นภาวะที่มีการขาดสารอาหารเพียงเล็กน้อย หรือในระยะเริ่มแรก ระยะนี้จะยังไม่มีอาการของโรคขาดอาหาร ปรากฏให้เห็นชัดเจน

ระดับ 2 เป็นภาวะที่มีการขาดอาหารในระดับปานกลาง ระยะนี้จะเริ่มมีอาการของโรคขาดสารอาหารปรากฏขึ้นบ้าง

ระดับ 3 เป็นภาวะที่ร่างกายมีการขาดสารอาหารอย่างมาก จนปรากฏอาการของการขาดสารอาหารอย่างชัดเจน ระยะนี้เป็น ระยะที่มีอันตรายอย่างมากถ้าปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ได้รับการรักษาอย่างทันท่วงที อาจจะทำให้เด็กถึงตายได้

เด็กก่อนวัยเรียน (Preschoolers) หมายถึงเด็กอายุ 0-5 ปี